

Annika Soom, vandeadvokaat, rahvusvahelise maksuõiguse ekspert

UUED VÕIMALUSED MERENDUSSEKTORIS MAKSUKOORMUSE VÄHENDAMISEKS

Alates 1. juulist jõustuvad mitmed seadusmuudatused, mis peaksid tugevdama Eesti konkurentsivõimet mere- ja laevandusriigina ning aitama kaasa kogu sektori arengule. Lühidalt on tegemist merenduspaketiga. Lisaks laevade Eesti lipu all registreerimise lihtsustumisele jõustuvad ka mitmed maksusoodustused, mille eesmärgiks on motiveerida merendussektori ettevõtjaid oma äritegevust Eestiga siduma. Maksumuudatused puudutavad nii juriidilisi kui füüsilisi isikuid ehk nii merendussektori ettevõtjaid kui ka laevadel töötavaid meeskonnaliikmeid.

Tonnaažikord

Juriidilisi isikuid puudutav maksusoodustus seisneb tonnaažikorra kehtestamises. Lihtsustatult tähendab see, et tingimustele vastav residendist äriühing hakkab tulumaksu maksuma igakuiselt, sõltumata kasumi jaotamisest või laeva tegelikust kasutamisest. Tonnaažikorra rakendamisel arvutatakse tasumisele kuuluv maksusumma tonnaažikorraga hõlmatud laeva puhasmahutavuse alusel, korrutades laeva puhasmahutavuse seadusest tuleneva suhtarvuga. Tonnaažikorra rakendamine ei ole aga kohustuslik ning ka tonnaažikorra rakendamise tingimustele vastav äriühing võib jätkata tulu maksustamist tavaregulatsiooni alusel. Küll aga ei ole ettevõtjal võimalik tonnaažikorda rakendada periooditi – kui ettevõtja valib tonnaažikorra kohaldamise, tuleb seda rakendada seni, kuni tingimused tonnaažikorra rakendamiseks on täidetud või kuni 30.06.2026, mil lõppeb riigiabi periood.

Laevapere liikmete tulumaks 0% ja sotsiaalmaks 150 eurot kuus

Laevapere liikmetele kohalduvate maksusoodustuste eelduseks on, et füüsiline isik töötab Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi lipu all sõitval laeval, mille kogumahutavus on vähemalt 500 ning mida kasutatakse kaupade või reisijate rahvusvahelisel meritsi veol. Maksusoodustused ei kohaldu aga Euroopa Majanduspiirkonnas regulaarreise tegevatel reisilaevadel töötavatele laevapere liikmetele.

Kui laevapere liige töötab tingimustele vastaval laeval, maksustatakse tema laeval töötamisest saadud tasu Eestis tulumaksuga määras 0% ning isikul puudub õigus teha sellest tulust mahaarvamisi (nt eluasemelaenu intress, koolituskulud jne). Olukorras, kus aga laevapere liige saab lisaks laeval töötamisele ka muud tasu, makstakse selliselt tasult tulumaksu tavamääras ehk 20% ning isikul on õigus teha sellest tulust seaduses ettenähtud mahaarvamisi.

Lisaks tulumaksusoodustusele kohaldub laevapere liikmetele ka madalam sotsiaalmaksumäär (20%, mis katab pensionikindlustuse osa) ning sotsiaalmaksukohustuse arvutamise aluseks võetav summa ehk maksubaas on piiratud 750 euroga. Seega on maksimaalne sotsiaalmaksukohustus ühes kuus 150

eurot. 750 eurost piirmäära kohaldatakse ka töötuskindlustusmaks ja kohustusliku kogumispensioni makse puhul.

Madalam maksumäär ja piiratud maksubaas on aga vaid pool rehkendust. Soodsam sotsiaalmaksumäär tähendab ka seda, et madalamad on kõik tasutud sotsiaalmaksu põhjal makstavad toetused ja hüvitised (nt pension, töötuskindlustushüvitis, koondamishüvitis, vanemahüvitis). Kuna laevapere liikme eest tasutakse sotsiaalmaksu maksimaalselt 750 eurolt ka siis, kui tema reaalne töötasu on 3000 eurot, siis ei mõjuta eelnevalt nimetatud toetusi ja hüvitisi laevapere liikme kõrgem töötasu. Oluline on ka see, et kuivõrd laevapere liikme eest ei tasuta ravikindlustust, siis ravikindlustuse tagamiseks ajal, mil reederi kindlustus ei kehti, peab laevapere liige ostma endale ravikindlustuse ise. 2020. aastal on vabatahtliku ravikindlustuse maksumus 2043,60 eurot aastas. Tegemist on maksusoodustuste kaasnevate mõjudega, millest merenduspaketi tutvustamisel ülemäära palju ei räägita.

Merendussektori toetamine Euroopa Liidus

Kõnealused maksusoodustused ei ole aga uus nähtus või Eesti leiutis – Euroopa Liidus on sarnased merendussektorit toetavad meetmed kasutusel rohkem kui kahekümnes liikmesriigis ja nii mõneski neist juba aastakümneid - näiteks Kreeka otsustas merendussektorile erandid luua juba 1975. aastal. Üllatav ei ole ka Eesti meetmete sisu, kuivõrd liikmesriikide toetusmeetmed üksikutele sektoritele on piiratud Euroopa Liidu riigiabi reeglitega ning selleks, et meetmed oleksid lubatud, peavad need vastama mitmetele nõuetele, sh suunistele, mis reguleerivad meretranspordile antavat riigiabi. Seega on Euroopa Liidus rakendatavate toetusmeetmete kohaldamise eeldused üldjoontes sarnased ning suurimad erinevused tulenevad konkreetse liikmesriigi maksubaasi määratlemise põhimõtetest ning rakendatavast maksumäärast. Võrreldes teiste liikmesriikidega, on Eesti maksumeedmed tavapärasel ning merenduspaketi on suuremat rõhku pandud pigem soodsamatele registritasudele ning e-lahendustele.

Eesti kui uus mereriik

Kõnealused maksumuudatused on vaid üks osa kogu merenduspaketist. Maksusoodustuste eesmärgiks on eelkõige pakkuda lisastiimulit selleks, et merendusettevõtte tooks oma tegevuse Eestisse. Päeva lõpuks on ettevõtjate jaoks maksusoodustustest aga olulisem hoopis see, kui mugav ja otstarbekas on Eestist äri teha. See tähendab lisaks elektroonilistele registritele, operatiivsele tugisüsteemile ja kvalifitseeritud kohalikule tööjõule ka võimalust omada Eestis pangakontot ning värvata kolmandatest riikidest eksperte. Just viimased neist võivad aga välismaise taustaga ettevõtjate jaoks osutada tõeliseks proovikiviks ning vähendada merendusettevõtjate huvi Eestis tegutsemise vastu drastiliselt. Kuigi merendussektori arendamiseks on astunud esimene samm, on uute meetmete sisust palju olulisem see, kas ja kuidas on neid realselt võimalik rakendada. Uue ja innovaatilise mereriigi loomiseks ei piisa ainuüksi e-lahendustest ja maksusoodustustest. Vajalik on valdkondade ülene ja läbimõeldud koostöö, eelkõige aga riigi jätkuv soov valdkonna arengusse päriselt panustada.

